

Antieke obligaties leveren de beurs nog altijd geld op

TRUW 20-09-24

Interest • Om herstel van de Lekdijk te financieren, werden in 1638 en 1765 obligaties uitgegeven. Anno 2024 leveren die nog altijd rente op.

Koos Schwartz
Amsterdam

Als een dijkgraaf op Beursplein 5 met een gongslag de nieuwe beursdag inluidt, is er iets aparts aan de hand. Want op het eerste gezicht heeft dijkgraaf Jeroen Haan van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden niets met de Amsterdamse effectenbeurs te maken. En op het tweede gezicht ook niet.

Maar donderdag even wel. Want de beurs incasseerde deze dag rente op twee obligaties: eeuwenoude leningen die ooit via een voormalig beuurslid in handen van de Amsterdamse beurs kwamen en die het *Guinness Book of Records* hebben gehaald. De verhandelbare leningen dateren van 1638 en 1765. Ze behoren tot de oudste nog rente gevende obligaties ter wereld en werden destijds uitgegeven door Lekdijk Bovendams, een verre voorloper van het waterschap De Stichtse Rijnlanden.

Lekdijk Bovendams gaf voor het eerst obligaties uit in 1593. Er was geld nodig voor de verbetering van de Lekdijk, een 33 kilometer lange buitendijk tussen Vreeswijk en Amerongen. Met een obligatie zorgde het Hoogheemraadschap avant la lettre voor de financiering daarvan.

In 1624 deed Lekdijk Bovendams weer een beroep op rijke burgers: er waren zware overstromingen geweest, zelfs het verre Amsterdam had er last van. In 1638 en 1765 werden opnieuw obligaties uitgegeven: weer om de dijk te herstellen. Bijzondere obligaties dit keer, want ze hadden een eeuwigdurende rente.

Van die obligaties zijn er nog een paar over. Het kan zijn dat er ergens in een stoffige bureaula nog een paar liggen, maar niemand die dat weet.

De Amsterdamse beurs heeft er twee, de beurs van New York één. En jawel: op die obligaties keert De Stichtse Rijnlanden nog altijd rente uit. Normaliter elke vijf jaar, maar dit keer duurde het wat langer. Vanwege corona, zegt Haan. Het virus maakte een feestelijke bijeenkomst rond de rentebetaling onmogelijk.

Die is er nu dus. Met champagne, een stukje taart, speeches van Haan en van Cherelt Kroeze, secretaris van de Stichting Capital Amsterdam die het archief van de Amsterdamse beurs beheert. De twee eeuwigdurende obligaties worden voorzichtig uit de vitrine gehaald, Tanja van Gurp, directielid van De Stichtse Rijnlanden, noteert de rentebetalingen op de oude, dichtbeschreven stukken papier. De ene obligatie levert ruim 11 euro per jaar op, de andere ruim 35 euro. In totaal 381,12 euro.

Kroeze wijst op de historische band tussen de beurs en de strijd tegen het water

Kroeze wijst op de historische band tussen de beurs en de strijd tegen het water. Hij memoreert de eerste lening van Lekdijk Bovendams uit 1593. Aan de VOC. In die tijd was het voor kooplieden te risicovol geworden handelsreizen te financieren. Dus werd een beroep gedaan op derden: die werden aandeelhouder van de VOC, de eerste NV ter wereld.

De twee eeuwigdurende obligaties noemt hij ook een openbaar beroep om aan geld te komen en een vorm van gemeenschappelijke samenwerking, in dit geval in de strijd tegen het water. 'Het poldermodel', zo typeert Kroeze die samenwerking. 20.000 gulden haalde Lekdijk Bovendams met de obligaties uit 1638 op. Het waren vooral rijke weduws en weeshuizen die ze kochten. De rente toen? 5 à 6 procent. Nu is dat nog 2,5 procent.

Amsterdamse beurs vangt 400 euro rente op stokoude obligaties voor dijkversterking

Peter de Waard

Amsterdam

VK 20-09-24
Donderdag was een feestelijke dag op Euronext: de Stichting Capital Amsterdam, de eigenaar van het beursgebouw, kreeg 400 euro aan rente bijgeschreven op twee eeuwenoude obligaties.

Deze obligaties, toentertijd rentebrieven genoemd, werden uitgegeven in 1638 en 1765 door het Utrechtse hoogheemraadschap Lekdijk Bovendams, nu Stichtse Rijn, voor het financieren van de versterking van de rivierdijk tussen Amerongen en Vreeswijk. Dat was nodig na verschillende dijkdoorbraken, waardoor niet alleen polders waren ondergelopen maar zelfs in de stad Amsterdam het water over straat liep.

'In de 16de, 17de en 18de eeuw werden honderden van deze rentebrieven uitgegeven voor de strijd tegen het water', zegt Cherelt Kroeze van Stichting Capital Amsterdam. 'De meeste zijn afgelost. Maar op een zevental keert Stichtse Rijn nog altijd rente

uit. Ze zijn in het *Guinness Book of Records* vermeld als de oudste nog rentedragende obligaties in de wereld.' Volgens Kroeze staan ze symbool voor de Nederlandse mentaliteit om in de strijd tegen het water samen de risico's te delen.

2,5

PROCENT was de rente op de obligaties uit 1638 en 1765. Een aflossingsdatum hadden ze niet.

De obligatie uit 1638 in handen van de stichting heeft een waarde van omgerekend 1.500 euro, die van 1765 ongeveer 450 euro. Het waren zogeheten perpetuele rentebrieven, wat betekende dat ze geen aflossingsdatum kenden. De rente was 2,5 procent.

Veel van deze rentebrieven zijn in de loop van de tijd zoekgeraakt. Andere zijn op verzoek van de debiteuren alsnog afgelost door

het hoogheemraadschap. Deze afgeloste, op geitenvel geschreven rentebrieven zijn te vinden in onder meer het streekarchief van Woerden.

Maar op zeven obligaties wordt vierhonderd jaar later nog rente uitgekeerd. Donderdag werd bij de opening van de beurs de rente officieel bijgeschreven door dijkgraaf Jeroen Haan.

Een andere obligatie is in handen van de Amerikaanse universiteit van Yale. Die kocht de obligatie in 2003 op een veiling voor 24.000 euro als een historisch waardevol document. Ook verzekeraar ASR heeft er nog een.

De Stichting Capital koestert de documenten en wil ze niet laten aflossen. Ze staan symbool voor de financiële betrouwbaarheid van Nederland. Het is niet uitgesloten dat op stoffige zolders nog meer obligaties liggen te verschimmelen. De vindsters kunnen altijd nog hun rente opeisen. Het zijn toonderpapieren. Wie dat wil, kan de rente ook contant uitgekeerd krijgen.

De vitrine waar de eeuwenoude obligaties worden tentoongesteld, kon gisteren op de nodige belangstelling rekenen in het Beursgebouw aan het Amsterdamse Damrak. FOTO: ROGER CREMERS VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

MARKTEN

Eeuwenoude obligaties leveren nog altijd rente op

- De oudste rentebrief is in de 17e eeuw uitgegeven
- Het hoogheerraadschap had geld nodig voor de Lekdijk
- Er is al bijna 1500% aan rente uitgekeerd op de obligaties

Marco Vlot

Euronext Amsterdam is gisteren weer een paar honderd euro rijker geworden. Dat dankt de beursuitbater aan een tweetal eeuwenoude obligaties van een hoogheerraadschap waarop na het openen van de handel aan het Damrak de volgende rentebetaling werd bijgeschreven. Dat gebeurde met de nodige voorzichtigheid; de oudste van de twee obligaties, uit 1638, is uitgeschreven op een perkament van een geitenvel. Ook de andere, uit 1765, is fragiel.

Het verhaal van de obligaties begint ruim vierhonderd jaar geleden. Het Utrechtse hoogheerraadschap Lekdijk Bovenlands heeft geld nodig om de Lekdijk te herstellen en verstevigen. Deze dijk tussen Amerongen en Vreeswijk, die stamt uit de dertiende eeuw en al eeuwenlang grote delen van Utrecht en de Randstad beschermt tegen overstromingen, heeft te maken met een reeks van doorbraken. Het water bereikt zelfs Amsterdam, dus actie is geboden.

Om financiering voor het opkateren van de dijk op te halen, geeft het hoogheerraadschap in de zeventiende en achttiende eeuw honderden zogenoemde rentebrieven uit. In ruil voor een bedrag leveren deze de houder ervan tot in de eeuwigheid rente op. Een einddatum wordt namelijk niet genoemd.

Deze rentebrieven, die inmiddels beter bekendstaan als obligaties, kwamen vooral terecht bij rijke particulieren en instellingen als weeshuizen, vertelt Chereke Kroeze. Zij houdt zich namens de Stichting Capital Amsterdam onder meer bezig met de geschiedenis van de Nederlandse beurs. Enkele honderden jaren na de uitgave is een groot deel van de rentebrieven afgeleverd en ingetrokken, maar twee ervan zijn dus in bezit van Euronext. 'Die zijn ooit geschenken door een bestuurslid', licht Kroeze toe.

Lekdijk Bovenlands is via een aantal omwegen opgegaan in het tegenwoordige hoogheerraadschap De Stichtse Rijnlanden. Het is dan ook een vertegenwoordiging van deze organisatie die donderdag acte de présence geeft aan het Damrak. Zo geeft dijkgraaf Jeroen Haan een toelichting waarin hij uitlegt dat de ceremonie, die acht jaar geleden voor het laatst plaatsvond, meer is dan alleen een gezellige bijeenkomst.

Naast een gelegenheid om nog eens de nadruk te leggen op het belang van waterbeheer, waarbij hij onder meer de overstromingen die Centraal-Europa de afgelopen dagen troffen aanhaalt, heeft de rentebetaling namelijk ook een belangrijke symbolische functie. 'Wat wij nu doen, is aantonen dat wij toen al, en nu nog steeds, een betrouwbaar overheid zijn die probeert zo zeker mogelijk te zijn van het uitbetalen van de rente.'

Sinds 1638 is op deze obligaties al bijna 1500% aan rente uitgekeerd, aldus Euronext.

De obligatie uit 1638 is uitgeschreven op een perkament van geitenvel, ook die uit 1765 is fragiel

ronext. Dat is eenvoudig te controleren, want iedere rentebetaling is getoeterd op de documenten. Op 12 januari 1735 kon de houder bijvoorbeeld 80 gulden in zijn zak steken. De uitkering van donderdag komt neer op € 381,12 aan achterstallige rente van de afgelopen paar jaar. Dat bedrag houdt Euronext niet zelf. In plaats daarvan gaat het, met nog een bijdrage van de beursuitbater en de Stichting Capital Amsterdam erbij, naar een goed doel dat iets te maken heeft met water.

Het hoogheerraadschap onderhoudt nog steeds de Lekdijk. Momenteel is zelfs het dijloversterkingsproject Sterke Lekdijk gaande, dat eraan moet bijdragen dat de delen van Nederland die de dijk beschermt ook in de toekomst droog blijven. Om dit te betalen, heeft De Stichtse Rijnlanden echter geen geld opgehaald met rentebrieven of obligaties. Tegenwoordig heffen de waterschappen belasting en draagt het Rijk bij.

Dat wil niet zeggen dat hoogheerraadschappen niet nadenken over hoe zij het beschermen van Nederland tegen het water moeten blijven financieren. Een mogelijkheid zou bijvoorbeeld kunnen zijn om weer geld op te halen in de markt. Een van Euronext Amsterdam René van Vlerken staat open voor het idee. 'Ze zijn altijd welkom.'

De Stichtse Rijnlanden is overigens niet alleen aan Euronext geld verschuldigd. Er zijn namelijk nog een aantal van deze oude rentebrieven in omloop. Een daarvan, uit 1624 en geschenken door hetzelfde bestuurslid, is ingelijst te vinden op de effectenbeurs van New York. Deze had een waarde van 1200 gulden en levert de houder na vier eeuwen nog altijd jaarlijks € 13 op, aldus de website beursgeschiedenis.nl. De rente over deze obligatie, voor zover bekend de oudste ter wereld waar nog rente over betaald wordt, herhaalt het hoogheerraadschap later dit jaar.